

ชีวิตกับความรัก

ระพี สาคริก

บทนำ

หากนึกถึงสัจธรรมบทหนึ่ง ซึ่งชี้ให้เห็นความจริงว่า หากไม่มีวันนั้น ย่อมไม่มีวันนี้ ถ้าแต่ทุกคนมีความรู้สึกลักษณะนี้อยู่ในใจ เราคงสามารถค้นพบเหตุผลได้จากทุกเรื่อง

ถ้าคนไม่ลืมหืมความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเอง ย่อมมีโอกาสค้นพบคำตอบ จากคำถามที่ว่า เราเป็นใคร เกิดมาจากไหน และมีชีวิตอยู่เพื่ออะไร อีกทั้งหลังจากสิ้นไปแล้ว จะไปอยู่ในสภาพอย่างไร ได้อย่างถูกต้อง

อนึ่ง แต่ละคนที่เกิดมาสู่โลก ต่างก็มีพื้นฐานแตกต่างกัน ดังนั้นในแต่ละช่วงของการดำเนินชีวิต ถ้าใครคิดว่าทุกคนควรเหมือนตัวเอง ย่อมเป็นสิ่งฝืนธรรมชาติ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนหาใช่มีเพียงร่างกายที่มีชีวิตเท่านั้น หากยังมีจิตใจ ซึ่งมีทั้งเหตุและผลเป็นสิ่งที่กำหนดความคิดเพื่อนำปฏิบัติ ดังนั้นการคิดแบบฝืนธรรมชาติ หากถือเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิต ย่อมสร้างความทุกข์ใจให้กับตนเองอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ในขั้นนี้จึงขออนุญาตสรุปว่า ผู้ที่คิดหนีความทุกข์ ย่อมนำชีวิตตัวเองไปพบความทุกข์หนักมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งถึงระดับที่สอนให้ตนหวนกลับมาพบความจริงจากอีกด้านหนึ่งได้เอง

อนึ่ง ภายใต้อัจฉริยะคนนับแต่ช่วงเริ่มต้นเกิดมา ย่อมมีเงื่อนไขซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้ เพื่อหวังผลสองด้านร่วมกัน ด้านหนึ่งเพื่อกำหนดพฤติกรรมให้รู้จักเอาตัวรอด ส่วนอีกด้านหนึ่งเพื่อต้องการให้ชีวิตสามารถอยู่รอด

ปลอดภัย รวมถึงการมีโอกาสคิดและนำปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์สุขให้กับสังคม อีกทั้งยังมีผลหวนกลับมาสนองความสุขให้แก่ใจตนเองร่วมด้วย

อย่างไรก็ตาม ช่วงเริ่มต้นชีวิต ย่อมคิดเอาตัวรอดมากกว่า ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากช่วงนั้นสภาพร่างกายและจิตใจยังไม่อาจพึ่งตนเองได้ คงต้องพึ่งพาสิ่งแวดล้อม เริ่มจากชีวิตซึ่งอยู่ใกล้ตัวใกล้ใจตนมากที่สุด อันได้แก่ **การพึ่งพาแม่และพ่อ**

ส่วนในด้านของแม่กับพ่อ ซึ่งชีวิตผ่านการเรียนรู้มาในระดับหนึ่งแล้ว ควรจะมีจิตสำนึกรับผิดชอบ โดยการนึกถึงอนาคตของลูก จึงกำหนดแนวคิดและวิถีปฏิบัติซึ่งมีผลให้โอกาสธรรมชาติที่อยู่ในใจลูกฝึกฝนตนเองเพื่อการเรียนรู้ความจริง ช่วยให้ชีวิตลูกมีการปรับเปลี่ยนมาอยู่บนฐานตนเองได้อย่างเข้มแข็ง เพื่อกำหนดดำเนินชีวิตอนาคตที่สามารถอยู่รอดปลอดภัย ซึ่งประเด็นนี้ก็คือ **การคืนจิตใจให้กับธรรมชาติหรือคืนความรักให้กับพื้นดิน**

ดังนั้นภายใต้วิถีการเปลี่ยนแปลงเท่าที่ได้กล่าวมาแล้ว จำเป็นต้องมีพลังเพื่อใช้เป็นพื้นฐานการขับเคลื่อนทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงของชีวิตอันมีจิตใจเป็นศูนย์กลาง

ดังนั้นพลังภายในจิตใจ อันหมายถึง **วิญญูญาณ ความรัก** ที่อยู่บนพื้นฐานความจริง ซึ่งสิ่งนี้ไม่อาจใช้วัตถุเป็นเครื่องมือสัมผัสได้ นอกจากรู้สึกได้จากใจ ที่มีความจริงเป็นพื้นฐาน

ซึ่งพื้นฐานดังกล่าวย่อมมีสองด้าน ด้านหนึ่งคือ **พื้นฐานที่อยู่ในใจตนเอง** ส่วนอีกด้านหนึ่งหมายถึง **พื้นฐานซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจเพื่อนมนุษย์ทุกคน** อันควรถือว่าเป็นศูนย์กลางจิตใจระหว่างตนกับเพื่อนมนุษย์ทุกคนที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคม

ความรักระดับพื้นฐานอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์

ภายในองค์รวมของชีวิตมนุษย์ที่เกิดมาสู่โลก ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยพื้นโลกเป็นฐานการดำเนินชีวิตจนกระทั่งไปถึงที่สุดจุดจบ ทุกสิ่งทุกอย่างควรกลับคืนสู่พื้นโลกอย่างเป็นครบถ้วน

จากสัจธรรมที่ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า เหตุของทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งปรากฏเป็นความจริงอยู่ในโลก ล้วนมีเงื่อนไขอยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์ทุกคน นอกจากนั้นการดำเนินชีวิตของแต่ละคน พึงต้องมีการปฏิบัติ อีกทั้งผลที่ได้รับจากการกระทำ ย่อมหวนกลับมาสู่ความรู้สึกของแต่ละคนเป็นวัฏจักร ดังเช่นที่มีการกล่าวไว้ว่า **กรรมย่อมสนองด้วยกรรม**

ดังนั้นเราแต่ละคนจึงควรเข้าใจว่า ระบบที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด คือความจริงของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคน

ในเมื่อชีวิตคนเกิดมาจากพื้นดิน ดังนั้นสิ่งแรกอันพึงต้องคำนึงถึง น่าจะได้แก่ **วิญญาณความรัก** ซึ่งทุกคนควรมีจิตสำนึกมุ่งมั่นมอบให้กับพื้นดินเป็นปฐมเหตุ เราจึงกล่าวได้ว่า **ความหมายของพื้นดินในวิสัยทัศน์ของมนุษย์แต่ละคน ควรหมายถึงพื้นดินซึ่งมีเงื่อนไขแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจคน** โดยเหตุที่รู้ได้ว่าธรรมชาติได้มอบมาให้โดยกำเนิดอยู่แล้ว

สิ่งดังกล่าว น่าจะถือว่่าคือพื้นฐานการดำเนินชีวิตของแต่ละคน ซึ่งจำเป็นต้องมีไว้ใช้เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ เพื่อการอยู่รอดปลอดภัย ไปจนถึงวันอันเป็นที่สุด

อนึ่ง เมื่อมนุษย์ที่เกิดมาจำเป็นต้องมีการอยู่ร่วมกัน ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของมวลมนุษย์นับตั้งแต่สองคนขึ้นไป จนกระทั่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นแค่ไหน ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากความจริงได้พิสูจน์ไว้ว่า ในด้านปริมาณซึ่งเป็นผลจากวิถีการเปลี่ยนแปลง หาใช่เป็นสิ่งอันควรถือว่ามีตัวตนให้ยึดถือได้ไม่

มวลมนุษยชาติที่อยู่ร่วมกันในโลก ไม่ว่าจะกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ หากมองจากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่ง ถ้ามองสู่ทิศทางที่เป็นอนาคต ย่อมมีการแตกกิ่งก้านสาขา ตามวิธีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีเหตุผล

แต่การเรียนรู้เหตุรู้ผลได้ลึกซึ่งถึงความจริง อันถือได้ว่าเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้การมุ่งสู่อนาคตมีความมั่นคง ควรจะมีจิตใจสำนึกซึ่งหวนกลับไปทบทวนสู่อดีต เพื่อหยั่งรู้ที่มาที่ไปของชีวิตตนเองอย่างลึมเสียมิได้

แม้ในด้าน**ศาสนา** อันหมายถึงแนวคิดความเชื่อที่มีร่วมกัน หากมองสู่ด้านนอกย่อมมีการแบ่งแยก ซึ่งแต่ละคนผู้หวังความสุขและความสงบ ควรสนใจเรียนรู้ความจริงจากใจตนเองให้ลึกที่สุด

ซึ่งประเด็นนี้จะเกิดขึ้นได้ แต่ละครคนควรละ**ความโลภ โกรธ หลง** ช่วยให้เห็นโอกาสที่จะหวนกลับมาทบทวนตนเอง เพื่อเห็นความจริงซึ่งมีอยู่แล้วในรากฐานจิตใจ มิฉะนั้นแล้วอาจทำให้เกิดภาวะสับสน จนถึงขั้นยากที่จะสวาทกลับมาสู่ความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเองได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า รากฐานแนวคิดความเชื่อของคนทุกหมู่เหล่า แม้ทุกชาติศาสนา ถ้าสามารถมองเห็นความจริงซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองได้ถึงแก่นแท้ ย่อมหยั่งรู้ได้ว่าเป็นความรักอันเป็นที่สุดของความแตกต่างระหว่างคนทุกชาติทุกศาสนา จึงช่วยให้สามารถเข้าใจซึ่งกันและกันได้ไม่ยาก

ความจริงที่พบได้ในปัจจุบัน

ภาพที่พบเห็นได้ในปัจจุบัน หลังจากการเปลี่ยนแปลงร่วมกันของทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งอยู่บนพื้นฐานธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง**ธรรมชาติของจิตใจคนในสังคม** มีการก้าวไกลห่างจากความจริงเพิ่มมากยิ่งขึ้น จึงมีผลทำให้คนจำนวนมาก **ตกอยู่ในสภาพลืมนความจริงซึ่งมีอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองมาแต่กำเนิด**

หลายคนจึงคิดได้ไม่ถึงว่า **ตนเป็นคนซึ่งเกิดมาจากพื้นดินเหมือนทุกคน** ดังนั้นนับวันจึงทำให้รากฐานความคิดตื้นเขินยิ่งขึ้น จนกระทั่งไม่อาจเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งถึงความรักอันเป็นสัจธรรมของชีวิตตนเอง

อนึ่ง **เมื่อมีสิ่งนั้นเกิดขึ้นย่อมมีสิ่งนี้เกิดขึ้นร่วมด้วย** ดังนั้นจึงพบความจริงได้ว่า **ทุกวันนี้คนในสังคมนับตั้งแต่สองคนขึ้นไป ส่วนใหญ่กำลังพบกับภาวะร้าวฉานระหว่างกันและกันรุนแรงยิ่งขึ้น** นับตั้งแต่ความเข้าใจที่ห่างจากกัน ระหว่างผู้ใหญ่กับชนรุ่นหลัง ระหว่างเพื่อนกับเพื่อน ระหว่างผู้ร่วมงานไม่ว่ากลุ่มเล็กกลุ่มใหญ่ ไปจนกระทั่งถึงความร้าวฉานภายในครอบครัว

ทั้งนี้และทั้งนั้น มีเหตุผลสืบเนื่องมาจากวิถีการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นภายในรากฐานจิตใจคนแต่ละฝ่ายที่มีการสัมผัสกันและกัน แม้ว่าในอดีตจะมีธรรมชาติแตกต่างกัน แต่ก็ยังไม่ห่างกันจนถึงขั้นส่งผลกระทบอย่างรุนแรง จึงยังคงมีเหตุผลที่เชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกันได้ไม่ยาก เช่นที่กล่าวกันว่า **พูดกันด้วยเหตุและผลให้เข้าใจกันได้**

ในช่วงก่อนๆ หากชุดค้นปัญหาความแตกต่างระหว่างกันของเงื่อนไขที่อยู่ในใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากระดับความรักพื้นดิน ซึ่งแต่ละคนมีอยู่ในรากฐานต่างระดับกัน หากพบว่าแต่ละฝ่ายมีความแตกต่างระหว่างกันไม่มากนัก ย่อมสามารถรักษาสภาพดังกล่าวเอาไว้ให้มันคงอยู่ได้ จึงมีผลช่วยให้การร่วมมือร่วมใจกัน บังเกิดความมั่นคงในระยะยาว

มาถึงช่วงนี้ หากฝ่ายหนึ่งสามารถดำรงความรักพื้นดินเอาไว้ในรากฐานจิตใจให้มันคงอยู่ได้ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งมีความอ่อนแอ หลังจากได้รับผลกระทบโดยอิทธิพลวัตถุ ทำให้หลุดจากความจริงอันควรมีอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองได้ง่าย ฝ่ายที่ยังมันคงอยู่ได้ อาจช่วยประคับประคองกันไว้ได้ แม้ต้องทนทุกข์ทรมานใจมากแค่ไหน ทั้งนี้และทั้งนี้เนื่องจากมีความอดทนสูงกว่า

อนึ่ง ธรรมชาติภายในจิตใจแต่ละคนย่อมมีข้อจำกัดมากน้อยแตกต่างกัน ดังนั้นถ้ามีรากฐานจิตใจอ่อนแอด้วยกันทั้งสองฝ่าย ย่อมเกิดภาวะร้ายฉิบหายบานปลายออกไปจนถึงขั้นหันหลังให้กันได้ไม่ยากและคงไม่ใช่เพียงในครอบครัวเท่านั้น แม้ในกลุ่มงานอาชีพจนถึงขั้นระดับชาติซึ่งอาจเกิดขึ้นระหว่างฝ่ายถืออำนาจบริหารกับประชาชนทั่วไป ย่อมมีผลถึงกันหมด

มีกรณีตัวอย่างความตื่นเขินทางความคิดที่พบเห็นได้ทั่วไปในขณะนี้ หากมองเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโอกาสวันแห่งความรัก โดยเหตุที่คนไทยได้รับอิทธิพลครอบงำจากวัฒนธรรมทางวัตถุซึ่งถูกถ่ายทอดมาจากชนชาติตะวันตกมีผลทำให้รากฐานจิตใจคนส่วนใหญ่ขาดการพึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็ง

เมื่อกล่าวถึงวันแห่งความรัก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแม้จากด้านทางการ จึงมีการสนับสนุนให้ความร่วมมือแก่หญิงและชายเข้าสู่พิธีมงคลสมรส ช่วยให้อ่านได้ว่า ทุกวันนี้ เมื่อกล่าวถึงความรัก เรามักมุ่งมองไปยังความรักระหว่างเพศ เพราะคนส่วนใหญ่ตกอยู่ในสภาพลืมนัดจึงมองได้ไม่ถึงความรักสัจธรรมอันควรมืออยู่ในรากฐานจิตใจของแต่ละคน

ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจอะไร **เมื่อมีด้านหนึ่งย่อมมีอีกด้านหนึ่ง** กล่าวคือ หลังจากแต่งงานแล้วก็หย่าร้างกันได้ไม่ยาก ทุกวันนี้เราจึงพบว่ามี ความแตกแยกเกิดขึ้นในครอบครัวไทยแทบจะทั่วไปหมด ผู้ซึ่งอยู่นอกแควดวง ที่มีความแตกแยกเกิดขึ้น หากใครสามารถเข้าถึงใจคนทั่วไปได้อย่างลึกซึ้ง อาจได้รับการระบายความในใจให้มีโอกาสรู้ความจริงได้เอง

เรื่องส่วนตัวกับส่วนรวมไม่มีในโลก

หลังจากกล่าวมาถึงประเด็นนี้ คิดว่ามีสิ่งน่าสนใจอย่างหนึ่ง นั่นคือรู้จักชีวิตคนเราไม่ว่าร่างกายจะอยู่ห่างกันแค่ไหน อีกทั้งไม่เคยรู้จักกันเป็นส่วนตัวมาก่อน หากการปฏิบัติสะท้อนให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ได้ว่า เป็นที่

ไว้วางใจได้สนิทถึงระดับหนึ่ง สิ่งที่ชอบเร้นเป็นความลับในใจตนเอง
แม้กระทั่งระหว่างสามีกับภรรยาซึ่งถือเป็นความลับส่วนตัว ก็ยังสามารถ
ระบายให้รู้ความจริงได้ไม่ยาก ดังเช่นสังฆกรรมได้ชี้ไว้ว่า **ความลับไม่มีในโลก**

ดังนั้น ความหมายของคำว่า**ความลับไม่มีในโลก** จึงไม่ใช่ หมายถึง การ
สอดรู้สอดเห็นในสิ่งซึ่งอีกฝ่ายหนึ่งไม่ต้องการให้รู้ เพราะนั่นคือการเสียมารยาทที่
ดี หากหมายถึงรากฐานจิตใจที่สามารถหยั่งถึงผู้คนทั่วไปได้อย่างปราศจาก
กรอบกำหนด

แม้กระทั่งสิ่งที่บางคนเรียกว่า **ความลับภายในครอบครัว** ซึ่งหลายคน
ถือเป็นเรื่องส่วนตัว หลังจากสังคมเปลี่ยนแปลงมาถึงยุคนี้ แม้ผู้ที่ไม่เคยรู้จักกัน
มาก่อน หากมีใจศรัทธาถึงกัน ย่อมสามารถเปิดเผยความจริงให้รู้กันได้ไม่ยาก

ดังนั้นคำว่า**ความลับไม่มีในโลก** จึงควรให้ความสำคัญแก่ประเด็นหลัง
มากกว่า ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากมีผลสืบเนื่องมาจากรากฐานจิตใจระหว่างทั้ง
สองฝ่ายสามารถเชื่อมโยงถึงกันและกันได้โดยแท้ จึงไม่ก่อให้เกิดปิดบังอำพราง
กับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดช่วยให้สามารถอยู่อย่างมีความสุข

จึงขออนุญาตสรุปประเด็นสำคัญไว้ชั้นหนึ่งก่อนว่า **ผู้ที่สามารถเอาชนะ
ใจตนเองได้อย่างชัดเจนแล้ว ย่อมไม่มีการคิดแบ่งแยกเรื่องส่วนตัวกับ
เรื่องส่วนรวมออกจากกัน อีกทั้งรู้ความจริงว่าความลับหาใช่เป็นสิ่งที่
ตัวตนให้ยึดมั่นถือมั่นไม่ คงมีแค่ความจริงใจซึ่งมอบให้เพื่อนมนุษย์ทุก
คนอันถือเป็นอมตะของชีวิตตนเอง**

ความรัก-รากเหง้าของทุกศาสนา

บนพื้นฐานวัฏจักรการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่อยู่ในรากฐานจิตใจคนอย่าง
เป็นธรรมชาติ กับสิ่งซึ่งมนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อหวังใช้ประโยชน์ หลังจากการ
เปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกผ่านพ้นมาถึงช่วงนี้ หลายสิ่งหลายอย่างได้
ปรากฏให้เห็นเป็นความจริงอย่างชัดเจนว่า **สิ่งใดก็ตามที่มนุษย์ทำขึ้นมา เริ่ม**

**จะส่งผลสะท้อนกลับมาสอนให้รู้ว่าหาใช่ของจริงไม่ หากใครยึดมั่นถือมั่น
ยอมส่งผลทำลายจิตใจตนเองชัดเจนยิ่งขึ้น**

แม้เรื่อง**ประเพณี**ซึ่งคนในสังคมเคยถือว่าสำคัญที่สุด ถึงขนาดมีสิ่งใดก็ตาม อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หากผิดเพี้ยนไปจากประเพณีเท่าที่เป็นมาแล้ว ย่อมถือว่าเป็นความผิดอย่างร้ายแรง

มาถึงขณะนี้ สิ่งซึ่งขัดต่อประเพณีที่สะท้อนออกมาปรากฏให้รู้ได้เห็นได้ แม้เรื่องประเพณีทางสังคมรวมถึงศาสนา มีผลสอนให้เราแต่ละคนรู้ว่า แท้จริงแล้วหาใช่เป็นเรื่องอันควรยึดมั่นถือมั่นแต่อย่างใดไม่ แม้สิ่งเหล่านี้อาจมีแนวคิดความเชื่อที่สืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนานแค่ไหน

ดังนั้น ช่วงหลังๆเริ่มมีผู้มองเห็นความจริงได้ว่า แท้จริงแล้วทุกสิ่งทุกอย่างต่างก็ไม่มีทั้งความผิดและความถูกต้อง หากมีสิ่งเดียวเท่านั้น นั่นคือ**การนำปฏิบัติอย่างรู้เหตุรู้ผลจากใจตนเอง** อันถือได้ว่าเป็นจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อตนเองร่วมกับสังคม จาการากฐานการตัดสินใจอย่างอิสระ

ฉันมีตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องศาสนา ซึ่งใคร่ขออนุญาตหยิบยกมาฝากไว้เป็นอุทาหรณ์ ณ โอกาสนี้ ทั้งนี้และทั้งนั้นโดยที่เชื่อว่า สิ่งใดก็ตามที่แสดงออกจากความรู้สึกซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจคน ควรถือว่าเป็นความจริง แม้อาจกระทำไปเพราะความมืดบอด

ฉันยังจำได้ว่า เมื่อประมาณ 25 ปีมาแล้ว วันหนึ่งมีนักศึกษาหญิงคนหนึ่ง จากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้มาเยี่ยมที่บ้าน และขอร้องให้ฉันเข้าร่วมเป็นกรรมการพิจารณาเสนอมหาวิทยาลัยวิทยานิพนธ์เรื่อง **พุทธศาสนากับความรัก** สำหรับใช้พิจารณาเพื่อความสมบูรณ์ในหลักสูตรปริญญาโทร่วมกับโอกาสในการเรียนรู้ของผู้ปฏิบัติ ซึ่งฉันก็ได้ตอบรับไปด้วยความเต็มใจ

หลังจากนั้นมา เธอก็ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของเหตุและผลจนกระทั่งถึงช่วงซึ่งมีการทดสอบความรู้จากความคิดและผลงานเท่าที่ได้ปฏิบัติมาแล้วทั้งหมด

อยู่มาวันหนึ่ง มีบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งสังคมยอมรับว่ามีการศึกษาสูงถึงระดับหนึ่งแล้ว แม้ไม่มีคนที่รับทราบเรื่องนี้ ได้ถามฉันว่า **พุทธศาสนาไปเกี่ยวข้องกับอะไรกับเรื่องความรัก ?**

ประเด็นคำถามดังกล่าว เสมือนจุดประกายใจให้ฉันคิดค้นหาความจริงอย่างลึกซึ้ง หลังจากนั้น ตัวเองจึงมีโอกาสเข้าใจความหมายของความรักร่วมกับเข้าใจความจริงซึ่งมีเงื่อนปมแฝงอยู่ในใจผู้ถามได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ประเด็นคำถามที่หยิบยกมากล่าวเป็นตัวอย่าง แม้เกิดจากคนไม่กี่คนหากฉันรู้ความจริงแล้วว่า ถ้าอยู่บนพื้นฐานศีลธรรม แม้มีไม่กี่คนหรือคนจำนวนมาก ย่อมไม่ต่างกัน

กับอีกเรื่องหนึ่ง ขณะที่ถึงช่วง**วันแห่งความรัก** ซึ่งปกติแต่ละปีจะใกล้เคียงกันกับ**วันมาฆบูชา** มีอยู่ปีหนึ่ง ซึ่งวันแห่งความรักกับวันมาฆบูชา ตรงกันพอดี

คำวันนั้นผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์จากสถานีโทรทัศน์แห่งหนึ่ง หลังจากทำหน้าที่อ่านข่าวก่อนจบรายการได้พูดทิ้งท้ายว่า **ปีนี้วันแห่งความรักกับวันมาฆบูชาตรงกันได้อย่างไร? พร้อมทั้งแสดงให้เห็นอาการซึ่งบ่งบอกถึงความรู้สึกแปลกใจ**

พฤติกรรมดังกล่าว มีผลสะกิดใจให้ฉันคิด หลังจากนั้นจึงมองเห็นคำตอบว่า **เป็นเพราะคนจำนวนไม่น้อยยังเข้าใจความหมายของความรักลงไปไม่ถึงศีลธรรมของชีวิต หากยึดติดอยู่แค่ความรักทางเพศระหว่างหญิงชายเป็นส่วนใหญ่**

ฉันหวนกลับมานึกถึงความจริงซึ่งแต่ละคนควรมองเห็นได้ชัดเจนว่า **รากฐานของคนที่ไม่อาจหยั่งลงสู่พื้นดินได้อย่างลึกซึ้ง น่าจะมีผลทำให้**

สังคมจำต้องพบกับภาวะล่มสลายได้ไม่ยาก สิ่งนี้ น่าจะสอดคล้องกับสภาพ
ครอบครัวแตกแยก ซึ่งปัจจุบันมีผลลูกลามไปอย่างกว้างขวาง

ทั้งนี้และทั้งนั้น แม้ในกรณีความรักระหว่างหญิงชายที่เริ่มต้นรักกัน **ส่วนใหญ่ไม่อาจแยกแยะความรักสังฆธรรม** **อันควรมีอยู่ในรากฐานจิตใจ**
ตนเอง กับความรักอันเกิดจากอารมณ์ทางเพศออกจากกัน จึงไม่สามารถ
รู้ว่าด้านไหนคือพื้นฐานรองรับความมั่นคงของอีกด้านหนึ่ง

ดังนั้น หลังจากความรู้สึกที่เกิดจากอารมณ์ทางเพศผ่านพ้นไปแล้ว ย่อม
จึงทำให้ชีวิตตกอยู่ในสภาพขาดรากฐานที่แท้จริง ทำให้จำต้องพบกับภาวะล่ม
สลายในที่สุด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **พื้นดิน คือสื่อความรักอันควรมีอยู่ในรากฐาน**
จิตใจมนุษย์ทุกชีวิต ไม่ว่าจะเป็นคนชาติใดภาษาใด แม้ศาสนาและลัทธิใดก็
ตาม ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากแต่ละชีวิตต่างก็อยู่บนพื้นโลกใบเดียวกันทั้งหมด
จึงควรมีภูมิปัญญาที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันและกันได้ทุกรูปแบบ

ช่วงหลังๆ การเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้เกิดความรู้สึกแบ่งแยกระหว่าง
ศาสนาและลัทธิความเชื่อของมนุษยชาติชัดเจนยิ่งขึ้น สะท้อนให้รู้ความจริงได้ว่า
แม้ในด้านศาสนาซึ่งเริ่มต้นจากการเรียนรู้ความจริง อันมีสังฆธรรมอยู่บนพื้นดิน
โดยตรง

หลังจากการถ่ายทอดความรู้แบบแบ่งแยก ซึ่งมีการแยกแยะกิ่งก้านสาขา
ออกไป โดยที่คิดว่าน่าจะช่วยให้เข้าใจได้ยิ่งขึ้นชัดเจน อีกทั้งยังมีการพัฒนา
เครื่องมือเครื่องใช้ในด้านวัตถุ แม้การสร้างโบสถ์ สร้างวิหารเพื่อแสดงถึงความ
ยิ่งใหญ่

ในที่สุดรากฐานความจริงของผู้ปฏิบัติย่อมตกอยู่ในสภาพห่างไกลจากใจ
ตนเองมากขึ้น จนถึงขั้นมีการแบ่งแยกศาสนาชัดเจนยิ่งขึ้น แม้เกิดปัญหาที่ยากที่
จะกลับมาค้นหาความจริงจากใจตนเองได้อย่างลึกซึ้ง ดังที่ฉันเคยเขียนบทความ

เรื่อง **ก้อนหินหล่นลงน้ำ** ซึ่งมีการตีพิมพ์ไว้ในหนังสือพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจ
คอลัมน์จุดประกาย

หวนกลับมานึกถึงความแตกแยกที่เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งคนส่วนใหญ่
พูดว่า คือกลุ่มเล็กที่สุดของสังคม ขณะนี้ เราได้พบความขัดแย้งที่แยกออกเป็น
สองขั้ว จากการเชื่อว่า **ครอบครัวอยู่ได้ สังคมยอมอยู่ได้** ส่วนอีกขั้วหนึ่งเชื่อ
ว่า **สังคมอยู่ได้ ครอบครัวยอมอยู่ได้** ในขณะที่ระหว่างกลางมีช่องว่างซึ่งหา
ความเข้าใจเชื่อมโยงถึงกันได้ยาก

แท้จริงแล้วเกิดจากความรู้สึกยึดติดกันคนละขั้วภายในภาพรวมของการ
กระจายความหลากหลายบนพื้นฐานธรรมชาติทั้งหมด

ดังนั้นหากความคิดมีรากฐานอิสระ ทำให้เปิดกว้าง สามารถครอบคลุมได้
สองด้านร่วมกัน ย่อมรู้ว่าทำให้ การเชื่อมโยงทั้งสองด้านอยู่บนพื้นฐานความจริง
โดยมีศูนย์รวมอยู่ที่ใจได้อย่างชัดเจน จึงเข้าใจธรรมชาติได้ทั้งหมด

ซึ่งประเด็นนี้ หากแต่ละคนสามารถรักษารากฐานจิตใจให้มั่นคงอยู่ได้
ย่อมเข้าใจได้ เช่นเดียวกับกับสิ่งซึ่งคนแต่ก่อนเคยตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบ
ความคิดว่า **ไก่เกิดก่อนไข่หรือไข่เกิดก่อนไก่**

บุคคลผู้รู้เท่าทันย่อมมองเห็นคำตอบได้ว่า **สิ่งนี้คือวัฏจักรของการ
เปลี่ยนแปลงซึ่งอยู่บนพื้นฐานธรรมชาติ** เพียงแต่ว่าบุคคลผู้มีรากฐาน
ความรักอันบริสุทธิ์เป็นศูนย์รวมที่ครอบคลุมระหว่างสองด้านไว้ได้ ย่อม
มองเห็นความจริงได้ทั้งหมด

นอกจากนั้นยังรู้ต่อไปอีกว่า โอกาสใดควรมองจากด้านไหนไปสู่อีกด้าน
หนึ่งอย่างสอดคล้องกันกับเหตุผล ทั้งนี้และทั้งนั้นขึ้นอยู่กับความรู้ความจริงว่า
ขณะนั้นความรับผิดชอบของตนกำลังยืนอยู่บนพื้นฐานอะไร เพื่อนำการปฏิบัติ
ไปสู่การสร้างสรรค์ แทนที่จะส่งผลทำให้เกิดภาวะสับสน จนกระทั่งหวนกลับมา
ทำร้ายตัวเองและสังคม

ปัญหาความแตกแยกที่เกิดขึ้นในกลุ่มบุคคลยุคปัจจุบัน

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วทุกแง่มุม น่าจะช่วยให้เห็นคำตอบได้ว่า ความแตกแยกในครอบครัวก็ดี ในกลุ่มบุคคลผู้ทำงานร่วมกันก็ดี รวมถึงในชุมชน ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ ภาพที่ปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนอีกทั้งรุนแรงขึ้นในขณะนี้ น่าจะมีผลสืบเนื่องมาจากรากฐานจิตใจคนอันควรหยั่งลงสู่พื้นดินได้อย่างลึกซึ้ง เพื่อช่วยให้ชีวิตดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข จำต้องตกอยู่ในสภาพไร้จรรยาบรรณรุนแรงยิ่งขึ้น จนกระทั่งประสบความแตกแยกน่าจะมีผลสืบเนื่องมาจาก อิทธิพลวัตถุ ซึ่งมนุษย์ผู้ขาดความรู้สึกรับผิดชอบอันควรจะเข้าใจได้ว่า **แต่ละคนต่างก็เป็นคนเหมือนตน** เป็นผู้สร้างวัตถุนำออกมาใช้หาผลประโยชน์ส่วนตน อย่างขาดการรู้เหตุรู้ผล

ดังนั้นขณะที่อิทธิพลวัตถุรุนแรงยิ่งขึ้น ย่อมมีผลทำให้คนผู้ซึ่งจิตใจถือครองวัตถุเอาไว้ ถูกกำหนดโดยธรรมชาติในตัวเอง ให้เป็นผู้มีจิตใจอ่อนแอทำให้มีใจเหี้ยมโหดยิ่งขึ้น

ในเมื่อทุกอย่างมีสองด้าน อีกทั้งภายในภาพรวมยังมีความจริงให้รู้ได้ว่า เมื่อด้านหนึ่งลดน้อยลง อีกด้านหนึ่งย่อมเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น เมื่อภายในจิตใจมีความเหี้ยมโหดแทนความเมตตากรุณา ด้านที่ปรากฏออกมาภายนอกอาจแสดงมายาภาพเพื่อกลบเกลื่อนความจริง อย่างที่กล่าวกันว่า **คนทุกวันนี้ ปากกับใจไม่ตรงกัน** หรืออีกนัยหนึ่ง **หน้าไหว้หลังหลอก**

อนึ่ง สิ่งเหล่านี้บุคคลผู้มีรากฐานจิตใจมั่นคงแข็งแกร่งอยู่กับศีลธรรม ย่อมอ่านความจริงได้ไม่ยาก

ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวย่อมมีจิตใจเปิดกว้าง จึงช่วยให้มีความทรงจำที่แม่นยำอยู่เสมอ เช่นที่ความจริงได้ชี้ไว้ว่า **เป็นผู้มีจิตใจมั่นคงอยู่กับการรู้อดีต ทั้งของตนและเพื่อนมนุษย์** จึงสามารถอ่านความจริงจากภูมิหลังของบุคคลผู้ซึ่งตนเห็นพฤติกรรมอยู่ในขณะนั้นได้ไม่ยาก

สภาพที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเป็นอยู่ในปัจจุบัน

ได้มีเรื่องระบายความรู้สึกออกมาจากใจบางคนในอดีต ที่กล่าวว่าคนไทย
ลืมน่าย หรือคนไทยมักได้ไหมลืมน่าย

สิ่งดังกล่าว หากนำมาคิดค้นหาความจริง แม้เพียงจากประเด็นหนึ่งย่อมรู้
 ได้ว่า **คนไทยส่วนใหญ่ขาดการรู้เท่าทันคนอื่น จึงมีแนวโน้มถูกหลอกได้
 น่าย** แม้แต่สิ่งซึ่งกล่าวกันว่า**พลังต่อรอง** หากรากฐานจิตใจไม่อาจหยั่งลงสู่
 พื้นดินได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมยากที่จะชี้แจงแสดงเหตุและผลให้ผู้อื่นยอมจำนนได้
 โดยง่ายคงมีแต่การทำอะไรทำตามกัน หรือไม่ก็มีความขัดแย้งกันจนกระทั่งเกิด
 ความแตกแยก

ผู้มีรากฐานจิตใจที่พึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง ย่อมมีความเชื่อมั่นในเหตุและ
 ผลสูง อีกทั้งยังมีการแสดงออก ซึ่งแม้ภายนอกอาจอ่อนนุ่มถ่อมตน โดยยกผู้อื่น
 ไว้เหนือตนเอง แต่ภายในรากฐานจิตใจย่อมมีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว อีกทั้งมี
 บุคลิกภาพอันสง่างามให้เป็นที่เกรงขามแก่ผู้อื่นอย่างเป็นธรรมชาติ

บทสรุป

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด น่าจะสะท้อนให้เห็นภาพรวมของทุกสิ่งทุกอย่าง
 ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบ ที่ช่วยให้ชีวิตดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณค่า รวมถึงการรู้
 หน้าทีในการปฏิบัติตน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นอกจากนั้นภายในรากฐานจิตใจ ย่อมไม่คิดทะเลาะเถียงอยากได้สิ่ง
 ต่างๆ ซึ่งเป็นสิทธิของผู้อื่น แม้รากฐานจิตใจรู้ว่าบางสิ่งบางอย่างซึ่งตนควรได้ แต่
 มีผู้อื่นมาฉกฉวย ย่อมเห็นเป็นโอกาสที่จะมองย้อนกลับไปสู่ความจริงจากใจ
 บุคคลผู้นั้นได้ โดยไม่คิดเรียกร้องหรือยื้อแย่งวัตถุกลับคืนแต่อย่างใด หากเป็น
 เพราะเข้าใจแล้วว่าใครทำดีย่อมได้สิ่งที่ดี ซึ่งมีผลสนองตอบแก่ใจตนเอง